

Хомутенко В. П.

к.е.н., професор, старший судовий експерт НДЕКЦ МВС України, м. Одеса

Хомутенко А. В.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, Одеський національний економічний університет, м. Одеса

ФІСКАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

V. Khomutenko

Candidate of Economic Sciences, Professor, Senior Judicial expert Odessa Research of Forensic Center of Ministry of Interior of Ukraine, Odessa

A. Khomutenko

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Finance Department, Odessa National Economic University, Odessa

FISCAL EFFICIENCY OF INCOME TAX ENTERPRISES IN UKRAINE

Анотація:

У статті проаналізовано динаміку питомої ваги надходжень податку на прибуток підприємств у ВВП, доходах та податкових надходженнях державного бюджету. Встановлено зменшення обсягу надходжень податку на прибуток підприємств до державного бюджету України та погіршення коефіцієнту еластичності цього податку. Визначено фактори негативного впливу на фіскальну ефективність податку на прибуток підприємств. Статистично доведено, що значний вплив на обсяги надходжень податку на прибуток мало: зменшення ставки податку, окупація Автономної республіки Крим, частини території Донецької і Луганської областей, зниження економічної активності, політична та економічна нестабільність в країні. Оцінено розмір недоотриманого податку на прибуток (упущеної вигоди) в результаті окупації частини території України. Виявлено суттєве погіршення фінансових показників, які характеризують результати діяльності підприємств, що негативно вплинуло не лише на надходження податку на прибуток до бюджету, а й на розмір боргу за зобов'язаннями з цього податку. Обґрунтовано необхідність удосконалення діючого механізму оподаткування прибутку підприємств України та запропоновано напрями його реформування.

Summary:

The dynamics of the share of income tax enterprises in GDP, income and tax revenues the state budget is analyzed in the article. It is found a reduction of income tax enterprises receipts to the state budget of Ukraine and the deterioration the coefficient of elasticity of the tax. Factors negative impact on the fiscal effectiveness

of income tax enterprises are identified. Statistically proven that a significant influence on the receipts of the income tax enterprises the state budget is not enough: reduce the tax rate, the occupation of the Autonomous Republic of Crimea, part of the Donetsk and Lugansk regions, reduced economic activity, political and economic instability. The size of foregone income tax enterprises resulting from the occupation of the territory of Ukraine is estimated. The significant deterioration of financial indicators characterizing the activity results of companies is detected. It is had a negative impact not only on receipts of income tax enterprises in the budget, but also on the amount of debt the obligations of this tax. The necessity of improving the existing mechanism of taxation of enterprises income in Ukraine is substantiated and the some directions of its reform is prompted.

Ключові слова: податок на прибуток підприємств, фінансова ефективність, доходи державного бюджету, податкові надходження, механізм оподаткування.

Keywords: income tax enterprises, fiscal efficiency, public revenues, tax revenues, the taxation mechanism.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Будь-яке сучасне політичне утворення незалежно від форми державного устрою не може обійтися без власних фінансових ресурсів, які дають змогу здійснювати покладені на нього функції: економічні, соціальні, захисні, політичні тощо. Забезпечення прав і свобод громадян, фінансування державних програм, утримання армії та багато інших завдань реалізується державою в особі органів державної влади за рахунок перерозподілених суспільних фінансових ресурсів, які акумулюються в централізованих фондах грошових коштів. Як свідчить світовий досвід та вітчизняна практика основним методом такого перерозподілу являється податковий метод, за рахунок якого формується близько 70-80% доходів державного бюджету. Тож від ефективності дії податкового механізму залежить рівень фінансової достатності та, в кінцевому підсумку, – ступінь задоволення суспільних інтересів. Саме тому, необхідно проаналізувати фінансову ефективність бюджетоутворюючих податків в Україні, зокрема податку на прибуток підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика оподаткування прибутку підприємств була та залишається предметом досліджень багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Теоретичні основи оподаткування розглядалися такими видатними економістами як: Л. Вальрас, У. Джевонс, А. Лаффер, А. Маршал, К. Менгер, В. Парето, А. Пігу, Д. Рікардо, А. Сміт, М. Фрідмен. Окремі аспекти оподаткування прибутку підприємств досліджували: Т. М. Горова, О. В. Грицина, Н. Л. Губернська, О. С. Десятник, І. В. Ковальчук, А. І. Крисоватий, Д. М. Серебрянський, А. М. Соколовська та інші. Віддаючи належне науковому доробку зазначених вчених, зауважимо, що постійні трансформації господарського життя країни вимагають безперервного пошуку нових підходів до механізму оподаткування прибутку підприємств, які

дозволять підвищити фіскальну ефективність цього податку та його регулюючий потенціал.

Метою статті є дослідження фіскальної ефективності податку на прибуток підприємств в Україні.

Виклад основного матеріалу. Існує декілька підходів до визначення фіскальної ефективності податку. За одним, під фіскальною ефективністю розуміють спроможність податку забезпечувати наповнення бюджетів різних рівнів [1], за іншим – фіскальна ефективність податків асоціюється з питомою вагою таких податків у макропоказниках: ВВП, доходах бюджету, податкових надходженнях тощо [2]. Саме це й візьмемо за основу з метою визначення рівня фіскальної ефективності податку на прибуток підприємств України.

Оскільки податок на прибуток має значний регулюючий та фіскальний потенціал дослідимо як змінювалась частка надходжень податку на прибуток підприємств у ВВП, доходах та податкових надходженнях державного бюджету України (рис. 1).

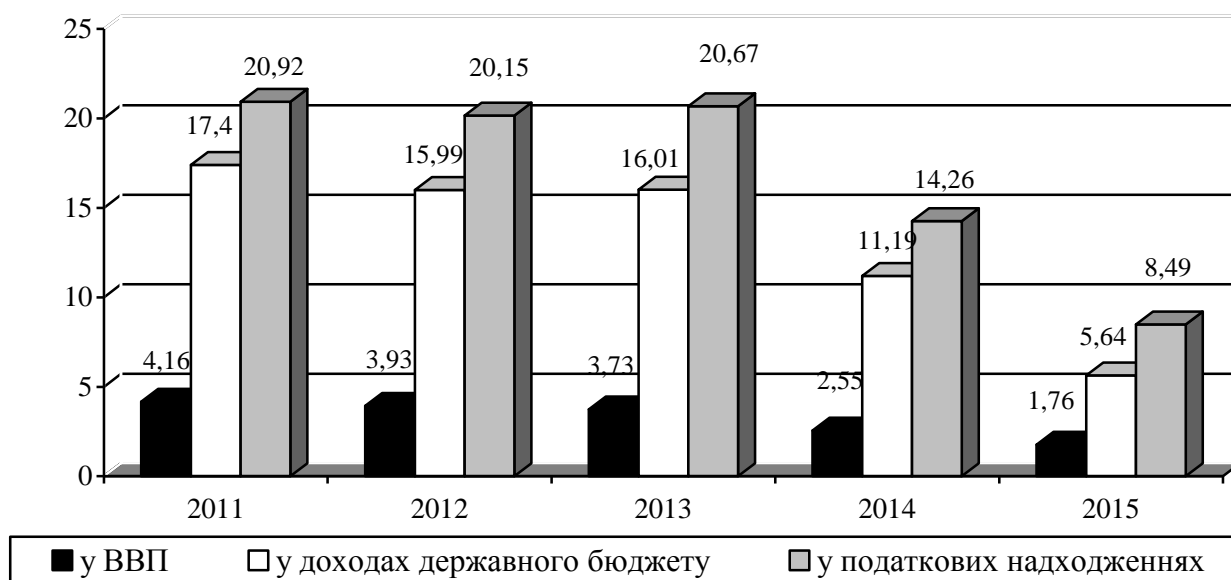

Рис. 1. Частка надходжень податку на прибуток підприємств у ВВП, доходах та податкових надходженнях державного бюджету України, % [складено автором за даними 3; 4]

Як свідчать дані рис. 1 частка податку на прибуток підприємств у всіх зазначених показниках має тренд до зменшення, що обумовлено: зростанням обсягів надходжень до державного бюджету України податків на споживання, скороченням ставки податку на прибуток (з 23% – у 2011 р. до 18% – у 2014 р.) [5], зменшенням розмірів об'єкта оподаткування податком на прибуток за рахунок погіршення економічної кон'юнктури, окупації АРК і частини території Донецької та Луганської областей. Крім того, негативним фактором впливу, за оцінками консалтингової компанії Boston Consulting Group, є те, що українські підприємства щороку недоплачують у бюджет 25 млрд. дол., майже 20% прибутку приховується від сплати податків, а формалізовані обсяги податкових пільг перевищують 50 млрд. грн. [6].

Зауважимо, що при суттєвому зменшенні обсягу надходжень податку на прибуток підприємств до державного бюджету України у 2015 р., податкові надходження в цілому зросли, їх частка у ВВП склала 20,68% порівняно з 17,88% у 2014 р. Це пов'язано, зокрема, зі зростанням обсягів надходжень акцизного податку, який і витіснив податок на прибуток підприємств (табл. 1). Збільшення обсягів надходжень до бюджету акцизного податку, в першу чергу, зумовлене зростанням ставок та розширенням об'єкта оподаткування цим податком.

Таблиця 1

Питома вага основних податків та зборів у структурі податкових надходжень до Державного бюджету України, % [складено автором за даними 4]

Податок	Рік				
	2011	2012	2013	2014	2015
ПДВ	49,73	50,53	48,81	49,62	43,59
Податок на прибуток	20,92	20,15	20,67	14,26	8,49
ПДФО	2,35	2,56	2,88	4,51	11,01
Збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів	0,73	0,83	5,27	6,79	9,72
Акцизний податок	12,62	13,54	13,44	16,04	15,41
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	4,50	4,80	5,08	4,50	9,84
Рентна плата, збори на паливно-енергетичні ресурси	8,08	6,43	2,17	2,14	1,77
Інші податки та збори	1,06	1,16	1,68	2,14	0,16

Слід зазначити, що органи державної влади не очікували такого стрімкого зменшення надходжень податку на прибуток підприємств до державного бюджету України, про що свідчать планові показники надходжень цього податку. Так, за період з 2011 по 2015 рр. план було перевиконано на 15,09% лише у 2011 р., що обумовлено підвищенням у цей період часу рівня ділової активності в країні, зокрема внаслідок позитивних нормативно-правових змін у механізмі оподаткування прибутку підприємств. Найбільш оптимістичний прогноз щодо обсягу надходжень податку на прибуток підприємств до державного бюджету України був у 2013 та 2015 рр., у яких відсоток виконання плану складав 93,77 та 94,21 відповідно [4]. Такі показники обумовлюють необхідність застосування у вітчизняному бюджетному процесі більш достовірних прогнозних розрахунків. Крім того, під час бюджетного планування повинні бути враховані реальні індикатори рівня розвитку податкової системи та стану економіки. Одним із таких індикаторів є коефіцієнт еластичності податків, який показує як змінюється обсяг надходжень податку до державного бюджету України залежно від зміни обсягу ВВП [7]. Результати розрахунку коефіцієнта еластичності податку на прибуток підприємств продемонстрували, що цей податок є нееластичним (рис. 1). Це свідчить про неефективність діючого механізму оподаткування прибутку підприємств України.

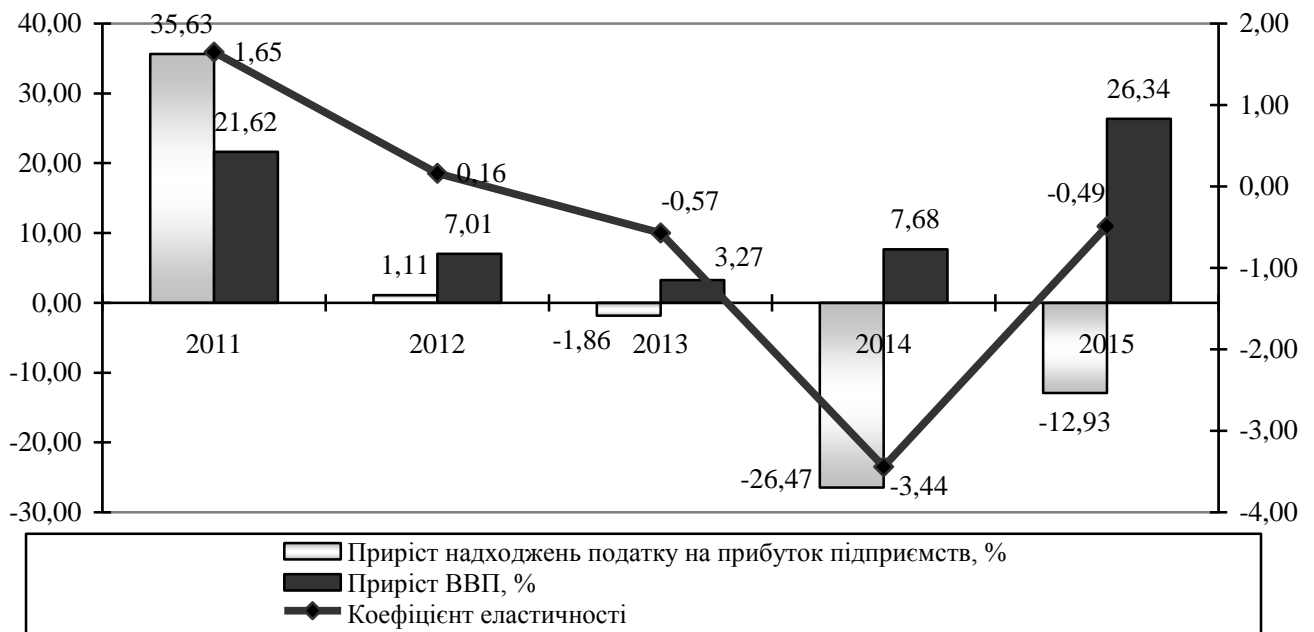

Рис. 2. Динаміка коефіцієнта еластичності податку на прибуток підприємств за 2011-2015 рр. [складено автором за даними 3; 4]

Фактором, який негативно впливав на обсяги надходжень податку на прибуток підприємств до державного бюджету України була політична та економічна нестабільність, погіршення економічної кон'юнктури, що призвело до стрімкого зростання збитку підприємств України у 2014 р. більш ніж у 4 рази порівняно з 2013 р.: з 198,53 млрд. грн. до 798 млрд. грн. При цьому, прибуток вітчизняних підприємств за аналогічний період збільшився лише на 11 %: з 209,86 млрд. грн. до 233,62 млрд. грн. Зауважимо, що за офіційними даними, у 2015 р. ситуація дещо покращилась: прибуток підприємств зріс до 387,65 млрд. грн., а збиток скоротився до 736,12 млрд. грн. [3], що, на нашу думку, зумовлене девальвацією гривні (52,2% [3]) та інфляцією (43,3% [3]). Таким чином, дослідження показало, що за період 2011-2015 рр. суттєво зменшився об'єкт оподаткування податком на прибуток.

Як зазначалось раніше, ще однією з причин зменшення податкових надходжень з податку на прибуток підприємств є тимчасова окупація територій АРК, Донецької й Луганської областей. За нашими розрахунками внаслідок цього сума упущеної вигоди для держави становила у 2014 р. – 4310,75 млн. грн., а у 2015 р. – 2419,90 млн. грн. суми податку на прибуток (табл. 2).

Таблиця 2

Фактичні та прогнозні надходження податку на прибуток підприємств за окремими регіонами України, млн. грн. [складено автором за даними 8]

Регіон	2011		2012		2013		2014		2015	
	факт	прогноз	факт	прогноз	факт	прогноз	факт	прогноз	факт	прогноз
Автономна Республіка Крим	8450,13		1042,38		506,16		150,31	458,99	0	289,57
Донецька область	6702,08		6360,11		1737,62		1191,11	4937,35	378,12	2455,12
Луганська область	1140,19		2242,62		384,24		243,9	499,74	68,42	121,76
Разом	16292,40		9645,11		2628,02		1585,32	5896,08	446,54	2866,45

Різниця між прогнозом та надходженнями				4310,75	2419,90
--	--	--	--	---------	---------

Варто зазначити, що з метою підвищення рівня фіскальної достатності податку на прибуток підприємств необхідним є дослідження обсягів надходжень цього податку у регіональному аспекті, що дасть змогу виявити найбільш економічно активні регіони та регіони, які потребують державної підтримки для розвитку підприємницької діяльності (табл. 3).

Таблиця 3

Обсяги надходжень податку на прибуток підприємств у розрізі регіонів України за 2011-2015 рр., млн. грн. [складено автором за даними 8]

Назва регіону \ Рік	2011	2012	2013	2014	2015
Автономна Республіка Крим	845,01	1042,38	506,16	150,31	0,00
Вінницька область	491,52	403,42	430,83	351,36	309,63
Волинська область	319,70	280,71	261,71	224,73	291,10
Дніпропетровська область	13806,82	8022,22	1434,27	1120,04	1223,80
Донецька область	6702,08	6360,11	1737,62	1191,11	378,12
Житомирська область	375,86	417,33	381,63	245,83	258,09
Закарпатська область	239,34	259,38	202,31	168,44	185,53
Запорізька область	1901,45	1884,58	493,65	456,01	478,45
Івано-Франківська область	324,28	393,93	492,94	178,85	182,22
Київська область	1561,37	2017,35	1688,22	1194,00	891,60
Кіровоградська область	219,26	242,06	198,43	205,53	150,56
Луганська область	1140,19	2242,62	384,24	243,90	68,42
Львівська область	1357,55	1557,14	821,16	581,44	596,96
Миколаївська область	958,07	1254,93	238,25	191,05	272,74
Одеська область	1954,91	1884,70	864,57	651,60	545,12
Полтавська область	2917,61	2797,86	2392,74	1212,10	597,11
Рівненська область	405,02	397,86	209,89	178,72	174,98
Сумська область	688,11	668,11	618,64	427,57	393,14
Тернопільська область	180,85	281,09	472,73	464,52	339,21
Харківська область	2300,38	2510,57	973,70	889,67	784,47
Херсонська область	210,18	203,82	196,31	152,20	121,58
Хмельницька область	293,76	405,87	260,55	314,25	276,13
Черкаська область	344,48	437,45	449,27	358,27	340,45
Чернівецька область	139,02	156,51	160,09	120,95	89,03
Чернігівська область	361,95	345,94	300,66	202,19	232,70
м. Київ	14468,51	18592,93	6552,22	5355,42	5780,67
м. Севастополь	232,08	228,86	200,34	51,12	0,00
Центральний офіс	0,00	0,00	31395,22	23060,62	19814,50
Разом	54739,44	55349,75	54318,35	39941,79	34776,33

З табл. 3 видно, що за період з 2011 по 2015 рр., найбільше податку на прибуток сплатили Дніпропетровська та Донецька області, м. Київ та Центральний офіс великих платників податків, а найменше – Закарпатська, Кіровоградська, Херсонська, та Чернівецька області. Значний розкид обсягів

надходжень податку за регіонами пов'язаний з дією об'єктивних факторів, основним з яких є природо-ресурсний потенціал кожного окремого регіону, який обумовив розвиток більш або менш рентабельних галузей економіки, суб'єкти господарювання яких й сплачують податок на прибуток. Як відомо, на сході України найбільш розвинутою галуззю є промисловість, підприємства якої демонстрували позитивні фінансові результати у 2011-2013 рр. (табл. 4). Водночас, усі вище зазначені фактори негативно вплинули на промисловість України: якщо у 2011 р. вона лідирувала з показником прибутку 58662,3 млн. грн., то вже у 2015 р. – з показником збитку у розмірі 181360,0 млн. грн. Єдиною галуззю в Україні, яка за цей період продемонструвала тренд розвитку, незважаючи на складні економічні умови, є сільське господарство, рентабельність продукції підприємств якого у 2014 р. склала 25,8% [3].

Таблиця 4

Фінансові результати підприємств до оподаткування за видами економічної діяльності за 2011-2015 рр., млн. грн. [складено автором за даними 3]

Вид діяльності \ Рік	2011	2012	2013	2014	2015
сільське, лісове та рибне господарство	25565,90	26992,70	15147,30	21677,40	103137,60
промисловість	58662,30	21353,40	13698,30	-166414,00	-181360,90
будівництво	-3845,8	-71,10	-5126,60	-27288,40	-25074,10
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	21591,50	9608,00	-6047,50	-128134,80	-80564,30
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	8741,40	7524,90	834,30	-19703,90	-13921,80
тимчасове розміщення й організація харчування	-571,6	-862,50	-1270,50	-6579,00	-7094,40
інформація та телекомунікації	4440,70	6300,10	6817,60	-15373,90	-10166,60
фінансова та страхова діяльність	12423,20	37984,30	24041,20	35960,60	-171,30
операції з нерухомим майном	-12060,8	-8539,50	-9571,40	-105597,60	-63470,10
професійна, наукова та технічна діяльність	11167,80	-165,50	-6823,80	-98958,10	-47964,10
діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-2213,2	3889,40	-1224,80	-9219,40	-9425,10
освіта	100,90	136,80	140,20	82,60	105,30
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	-119,8	30,50	-31,90	-1111,00	-961,10
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	-1706,2	-2280,40	-1280,40	-2911,40	-3489,20
надання інших видів послуг	33,70	-16,40	-18,80	-16,10	293,50
Усього	122210,00	101884,70	29283,20	-523587,00	-340126,60

З метою дослідження структури надходжень податку на прибуток підприємств, розглянемо динаміку надходжень податку на прибуток до державного бюджету у розрізі форм власності, що дозволить нам зрозуміти, які саме суб'єкти господарювання забезпечують найбільшу суму надходжень податку на прибуток до державного бюджету України (рис. 3).

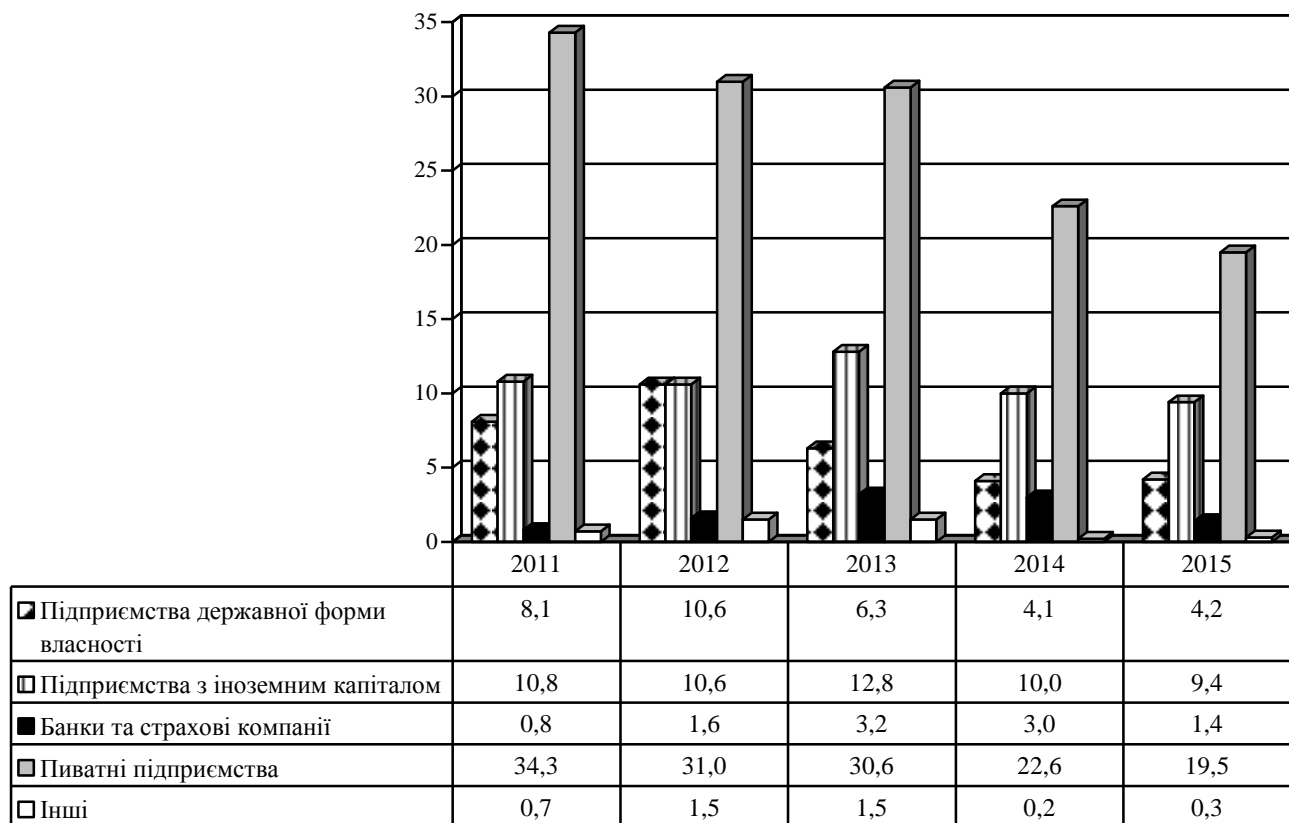

Рис. 3. Обсяг надходжень податку на прибуток підприємств до державного бюджету за формами власності, млрд. грн. [складено автором за даними 8; 9]

Як свідчать дані рис. 1 найбільшу суму податку на прибуток до державного бюджету України сплачують приватні підприємства та підприємства з іноземним капіталом. Саме тому необхідним є реалізація виваженої податкової політики, яка б поєднувала інтереси бізнесу, в тому числі й іноземного, та держави.

Значний вплив на фіскальний потенціал податку на прибуток підприємств здійснював рівень податкового боргу з цього податку, який за період з 2011 по 2015 рр. має негативну тенденцію до зростання (табл. 5). З 2011 р. по 2013 р. питома вага податкового боргу у надходженнях податку на прибуток підприємств зростала, але була незначною: від 2,95% у 2011 р. до 4,70% у 2013р., що пояснюється стабільно високими надходженнями цього податку до державного бюджету. Водночас, зі зменшенням у 2014 р. обсягу надходжень податку на прибуток – обсяг податкового боргу збільшився в 2 рази, питома вага податкового боргу у надходженнях податку на прибуток сягнула 14,46%, а у 2015 р. вже 17,96%. Причиною такої тенденції є, як відмічалось раніше, збитковість значної частини українських підприємств, відсутність у них вільних оборотних коштів для сплати податків.

Таблиця 5

Податковий борг за податковими зобов'язаннями платників податку на прибуток підприємств [складено автором за даними 4; 8]

Показники	2011	2012	2013	2014	2015
Податковий борг за податковими зобов'язаннями, млн. грн.	1612,80	1911,40	2550,50	5776,90	6245,75
Приріст, %	-	118,51	133,44	226,50	108,12
Надходження податку на прибуток підприємств до Державного бюджету України, млн. грн.	54 739,44	55 349,75	54 318,42	39 941,95	34 776,33
Співвідношення податкового боргу до надходжень з податку на прибуток підприємств, %	2,95	3,45	4,70	14,46	17,96

Враховуючи статистику надходжень податку на прибуток підприємств до державного бюджету за останні роки та суми переоплат з цього податку, можна стверджувати, що нині податок на прибуток підприємств вже не є бюджетоутворюючим. Так, у 2015 р. надходження податку на прибуток до Державного бюджету України склали 34776,33 млн. грн., а переоплати – приблизно 24000,00 млн. грн. Повертати кошти від переоплати держава найближчим часом не збирається, адже у бюджеті на 2016 р. та 2017 р. кошти для погашення цієї заборгованості не передбачені [2].

Висновки та перспективи подальших наукових розробок.

Таким чином, результати проведеного дослідження фіскальної ефективності податку на прибуток підприємств продемонстрували скорочення обсягів надходжень цього податку до державного бюджету України за 2011-2015 рр. По-перше, через спад ділової активності, девальвацію гривні, інфляцію, політичну та економічну нестабільність в країні значна частина українських підприємств отримала негативні фінансові результати господарської діяльності. В результаті цього не тільки зменшились надходження податку на прибуток до бюджету, а й зріс обсяг податкового боргу за зобов'язаннями з цього податку. По-друге, тимчасова окупація Автономної республіки Крим, Донецької та Луганської областей призвела до того, що державний бюджет України недоотримав, за нашими приблизними розрахунками, за 2014-2015 рр. 6730,65 млн. грн. податку на прибуток.

Слід зазначити, що податок на прибуток підприємств за досліджуваний період став нееластичним, тобто зміна обсягу валового внутрішнього продукту не впливає на зміну обсягу надходжень цього податку до державного бюджету. Крім того, результати дослідження засвідчили невиконання планових показників по надходженням податку на прибуток, що говорить про прорахунки у фінансових планах країни.

Усе вище зазначене дозволяє стверджувати про зниження за 2011-2015рр. рівня фіскальної ефективності податку на прибуток підприємств в Україні. Саме тому на сьогодні актуалізується необхідність проведення реформування механізму оподаткування прибутку підприємств. На нашу думку, у складні для бізнесу часи необхідним, зокрема, є: перехід від нейтральної ставки податку на

прибуток до регресивної, тобто при збільшенні об'єкта оподаткування, ставка податку повинна зменшуватися, що дозволить скоротити податковий тягар на бізнес, поступово вивести прибутки підприємств з тіні та захистити економіку від впливу негативних наслідків криз. Більш того, варто переглянути податкові інструменти, які дозволяють використовувати податок на прибуток підприємств, з метою регулювання економічних процесів у суспільстві, зокрема впровадити податкові канікули, податковий кредит для підприємств, що розвиваються на інвестиційно-інноваційних засадах [10].

Література.

1. Малініна Н. М. Система показників оцінювання ефективності оподаткування у сільському господарстві [Текст] / Н. М. Малініна // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – Вип. 8. – С. 169-172 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/7811>
2. Таптунова І. Л. Трансформація податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал. – Європейський інформаційно-дослідницький центр, 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28909.pdf>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Гайдуцький П. Податкова реформа – виклик для України / П. Гайдуцький // Дзеркало тижня. – 17.01.2014. – №1 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/podatкова-reforma-viklik-dlya-ukrayini-.html>
7. Касперович Ю.В. Стратегічні пріоритети і завдання податкової реформи в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/podatкова_ref-21822.pdf
8. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
9. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachnyy>
10. Хомутенко В. П. Фрагментарний аналіз механізму дії регулюючої функції податку на прибуток підприємств в Україні / В. П. Хомутенко, А. В. Хомутенко // *Evropský časopis ekonomiky a managementu*, № 1. – 2017. – С. 5-17

References.

1. Malinina N. M. (2014) "System of criterias for the effectiveness of taxation estimation in agriculture", available at: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/7811> (Accessed 14 Feb 2017)
2. Taptunova I. L. (2016) "Transformatsiia podatku na prybutok pidpriemstv u podatok na vyvedenyj kapital", available at: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28909.pdf> (Accessed 14 Feb 2017)
3. Ofitsijnyj sajt Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Online], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 14 Feb 2017)
4. Ofitsijnyj veb-sajt Derzhavnoi kaznachejs'koi sluzhby Ukrainy [Online], available at: <http://www.treasury.gov.ua> (Accessed 14 Feb 2017)
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Tax code of Ukraine, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 14 Feb 2017)
6. Hajduts'kyj P. (2014) "Podatkova reforma – vyklyk dlia Ukrainy", Dzerkalo tyzhnia? vol. 1, available at: [http://gazeta.dt.ua/macrolevel/podatková-reforma-viklik-dlya-ukrayini-.html](http://gazeta.dt.ua/macrolevel/podatкова-reforma-viklik-dlya-ukrayini-.html) (Accessed 14 Feb 2017)
7. Kasperovych Yu.V. "Stratehichni priorytety i zavdannia podatkovoi reformy v Ukraini", available at: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/podatková_ref-21822.pdf (Accessed 14 Feb 2017)
8. Derzhavna fiskal'na sluzhba Ukrainy, available at: <http://sfs.gov.ua/> (Accessed 14 Feb 2017)
9. Biudzhetnyj monitorynh: analiz vykonannia biudzhetu, available at: <http://www.ibser.org.ua/publications/monitoringcategories/shchomisyachnyy> (Accessed 14 Feb 2017)
10. Khomutenko V. P. and Khomutenko A. V. (2017) "Fragmentary analysis of action mechanism regulatory function of income tax enterprises in Ukraine", *Evropský časopis ekonomiky a managementu*, vol. 1. – 2017. – pp. 5-17